

איתרות ומגיד ממשורריו

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

זכור ושמור - הזכירה המשפיעה אל השמירה

במאמר זה מבאר רבינו יסוד גדול שהיא כלל בכל התורה כולה, הנחלקת לשני חלקים שהם אחד, לוחות ראשונות ולוחות שניות, שהם הזכירה שהיא ההשפעה, והשמירה שהיא קבלת השפע ושמירתו, על ידי השתוקקות ודביקות בשורש.

עבודת הזכירה הנזכרת בלוחות ראשונות במאמר (שמות כ ח) 'זכור את יום השבת', היא המשכת שפע חדש, כבעל המשפיע ומביא שפע לאשה המכינה (טוחנת אופה ומבשלת), וזאת עיקר מהותם של הדיברות הראשונות, ששם ניתנה התורה באופן הזה - התגלות עצם התורה, ונמצא שכל מצווה ומצווה שבה היא המשכה חדשה, וגם מצוות השבת ניתנה בהם באופן של זכירת השבת, דהיינו המשכת שפע השבת מהכוח אל הפועל.

לעומת זאת, עניינה של עבודת השמירה שנזכרה בלוחות אחרונות אשר נמסרו ונזכרו במשנה תורה שהיא השכינה, המקבלת שפע קודש מאתו יתברך, היא עבודת בני ישראל השומרים ומצפים לקיים את דבר ה' וכמאמר (דברים ה יב) 'שמור את יום השבת'. והשמירה היא כמשמעותה הפשוטה, להיות 'כל' מוכן לשמור ולקיים את דבר ה', על ידי שידבק כל תאוותיו ותשוקותו לידבק בהשם יתברך, שעל ידי זה גופא - יזכה לקבל את השפע מאת החכמה העליונה המכונה 'זכירה' מלשון זכר, כיוון שממנה כח ההשפעה שהוא מהותו של הזכר, המשפיע לספירת המלכות שמהותה היא גלות ולהוציא לפועל את מה שכלול בכח החכמה העליונה.

ובחלקו השני של המאמר מבאר רבינו נקודה נוספת, כי לא רק שהמקבל שהוא בחינת השמירה מקבל מהמשפיע אליו שהוא בחינת דבר, אלא שגם כל מהות ועצמות כח הקבלה - שהוא השמירה, כלול במחשבה תחילה שהיא הזכירה. וענין זה יובן בחוש בהתבוננות מהותה של התורה שבעל פה, שכל מהותה של התורה שבעל פה הוא המשכה מהכח אל הפועל, שבה נתגלה האור שכבר היה בתורה שבכתב, ולכן קדמה התורה לעולם שני אלפים שנה, כי התורה עצמה רחבה מני ים וכל מה שנכתב בתורה שבעל פה וכל מה שעתידי להתגלות לעתיד לבוא הכל כלול בתורה שבכתב, רק שהעולם לא היה יכול להכיל את אורה של התורה בבת אחת, ולכן הוא מתגלה טיפין טיפין על ידי החכמים שבכל דור ודור.

וידוע שעיקר מהות עבודה השכינה היא היראה שהיא ענין המלכות, שהעבד הנאמן להשי"ת שומר ומשתוקק לקיים דבר ה', מכח היראה האמתית יראת הרוממות, שהיא הדרגה האחרונה בגילוי החכמה - המושגת ומורגשת בנפש, ומכוח הארתה משתוקק העבד הנאמן לקיים את דבר ה'. ולפי היסוד הנזכר שכל מהות השמירה נובע מהזכירה, מבאר רבינו שגם **עצם היראה ומציאותה** היא נוקבא למידת האהבה, שהיא נמשכת מכוח שהקב"ה אוהב את בני ישראל ומשפיע להם קדושתו באופן מורגש, ומזה נמשך להם היראה.

וכוונת רבינו הוא כנזכר, הוא שגם מציאות היראה נמשכת מאתו יתברך שמו, ולכן לא ידחוק אדם עצמו להיכל המלך אשר לא כדת, כיון שיראת הרוממות עצמה היא היכל המלך, והיא גם שער החיצוני והראשון לכל היכלות המלך, והנכנס שלא כדת לעיין ולבדוק בגנזי המלך ובגדולתו הרי זה בגדר עזות, וזה גורם שיתרחק יותר, אלא השגת היראה העליונה שהיא יראת הרוממות וההשגה תיתכן רק על ידי יראת ההכנעה ששב על עוונותיו שהביאו אותה לחשכות זאת, ואז על ידי זה, יזכה האדם שישפיעו עליו משמים מחדש חשק והתלהבות ויוכל להכנס להיכל המלך.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע'א לפרשת השבוע

'זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' (שמות כ ח), **'זְכוֹר וְשָׁמֹר בְּדַבּוֹר אֶחָד נְאֻמְרוּ'** (ראש השנה כז.), **'אֵיטָא בְּסֵפֶר הַזֵּהר (יתרו צא.) זְכוֹר לְדַכּוּרָא וְשָׁמֹר לְנוֹקְבָא. פְּרוּשׁ, כִּי הַזְכִּירָה הִיא דְּבַר חֲדָשׁ, מֵה שְׁלֵא נְאָמַר מִקְדָּם** הזכירה היא הולדת אור חדש, שלא היה קודם בעולם, וכל כתיבה חדשה שנאמרה בתורה הוא אור חדש מאורה של התורה, **כְּמוֹ וְיִזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל'** (בראשית ל כב), **'שְׁלֵא נְאָמַר שׁוּם אַמִּירָה וְדַבּוֹר קָדָם לָזֶה.**

אֲבֵל גַּבִּי שָׂרָה נְאָמַר (בראשית כא א) **'וְהָ' פָקַד אֶת שָׂרָה, כִּי כָּבַר נְאָמַר מִקְדָּם שִׁיְהִיה בֶּן לְשָׂרָה, שְׁנֵאמַר** (בראשית יז ט) **'אֲבֵל שָׂרָה אֲשַׁתְּךָ יִלְדֵת לְךָ בֶּן יְגוֹ, לְכֶךָ נְאָמַר עֲתָה וְהָ' פָקַד, רוּצָה לֹאמַר פָּקַד הַדְּבָר שְׁנֵאמַר מִקְדָּם** שהמשיר מהכח אל הפועל את כח ההולדה שכבר היה קיים ועומד על ידי דיבור הקדוש ברוך הוא.

וְכֵן נְאָמַר (דברים כה ז) **'זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עִמְלֶק, וּבִפְעֻם שְׁנֵי גַבִּי שְׂאוּל, נְאָמַר** (שמואל א' טו ב) **'פָּקַדְתִּי, כִּינֹן שְׁכַכְר כְּתוּב בְּתוֹרָה הַדְּבָר הַהוּא וְהַפְקִידָה הִיא הַתְּחַבְּרוֹת לְאוֹתוֹ דַּבְּר הַמְּשִׁיךְ מִמֶּנּוּ שֶׁפַע, נִמְצָא כִּי הַפְּקִידָה וְהַשְּׁמִירָה שְׁנֵיהֶם מִקְבָּלִים מִן דְּבָר אַחֵר הַנְּאָמַר מִקְדָּם** לכן מקבלים את האור ומוציאים את לפועל ולכך נקראים **נוֹקְבָא**, כדרך אשה המגלה את הכוח של בעלה, שמביא שפע סתום (כגון חיים) שיוכלו להשיגו ולהשתמש בו (כגון קמח), **וְכֵן בְּתַפְלָה שְׁלַפְנֵי הַעֲקֵדָה, וּפְקִדְנוּ בְּפִקְדָת' לְשׁוּעָה וְרַחֲמִים כו', כְּתוּב בְּמִשְׁנֵת חֲסִידִים** (מסכת תפלת העשיה ב א) **בְּפִקְדָת - נוֹקְבָא, כְּוָנְתוּ אֶל הַנְּזַכֵּר** שאנו מבקשים שהקדוש ברוך הוא יוציא אל הפועל את מה שכבר הבטיחנו בתורתו.

וְהִנֵּה נְאָמַר בְּדַבְּרוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת (שמות כ ח) **'זְכוֹר, וּבְמִשְׁנֵה תוֹרָה** (דברים ה יב) **'שָׁמֹר, לְהַזְכִּיר מֵה שְׁכַכְר נְאָמַר בְּדַבְּרוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת** ולהמשיר את קדושת השבת מהבחינה העליונית והשורשית שהיא בחינת הזכר אל בחינת המקבל כנסת ישראל כדי לחברם יחד, **וְהַשְּׁמִירָה מִקְבָּלַת מֵהַזְכִּירָה כְּנֻזָּר.**

כִּי הִנֵּה הַפְּקִידָה הוּא (ראש השנה יא:) **כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּקוֹמְתָן נִבְרָאוּ, וַיֵּצְאוּ דָבָר וְנוֹקְבָא כְּחֵדָא הַזְכֵּר וְהַנְּקֵבָה שְׁהֵם אָדָם וְחוּה מִרְמָזִים לְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְיִנְתִּיה יֵצְאוּ כְּאֶחָד, וְאִז לֹא הִיתָה נִיכְרַת הַנוֹקְבָא בְּעַצְמָה כֻּלָּל, כִּי הִיתָה כְּלוּלָה בְּצוֹרַת הַזְכֵּר, וְאַחַר כֵּן סִדֵּר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִסֵּר לְנוֹקְבָא לְהִיֹּת לְפָנָיו** (ויקרא רבה יד א) **בְּצוּרָה נִפְרַדְתָּ וְהוּא הַנְּקֵבָא יְחוּד פְּנִים בְּפָנִים, וְכֵן פְּיוּצָא בְּזֶה, עֲקָרָן שׁוֹרֵשׁ שֶׁל דְּבָרִים נְאָמַר הַכֵּל בְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וּבְתוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה סִדֵּר הַדְּבָרִים, כְּמוֹ** (יומא מח.) **גּוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין וְדוֹרְשִׁין, וּמִסְדְּרִין הַדְּבָרִים** לדוגמא, שכתוב בתורה שבכתב (ויקרא טז יח) **'וְלֶקַח מִדָּם הַפֶּר', וְעַדִּיין לֹא לִמְדוּנו מִפְּסוּק זֶה שֶׁהַשׁוּחַט צָרִיךְ שִׁיקֵּל אֶת דָּם הַפֶּר מֵהַפֶּר עֲצָמוּ, אֲבֵל בְּתוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה נִתְפָּרֵשׁ שְׁאוֹת מ' שֶׁל תִּבְת' מֵהַפֶּר' מִתְּחַבְּרַת לְתִיבַת הַפֶּר', וְהַכוּוֹנָה הִיא שִׁיקֵּבֵל אֶת הַדָּם מֵהַפֶּר, וְאִם נִשְׁפָּךְ תְּחִילָה עַל הַרְצָפָה וְקִבְּלָהּ מִשֶּׁם פְּסוּל , וְזֶהוּ כְּדוּגְמַת הַנְּסִירָה "שְׁגוּרְעִין וְנוֹסְרִין מִתִּיבָה זו וּמוֹסִיפִין עַל תִּיבָה אַחֲרָת", וְעַל יְדֵי זֶה נִתְּגַלְתָּה הַתּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה שֶׁהִיא הַנוֹקְבָא, אֲבֵל הַכֵּל הִיא כְּלוּל בְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְגַם הָאוֹת מִ"ם שֶׁמִּמֶּנָּה נִדְרָשָׁה דִּין זֶה נִכְתְּבָה בְּתוֹרָה, רַק שְׁפִירוּשָׁה לֹא נִתְּגַלָּה עַד שֶׁנִּלְמַדָּה עַל יְדֵי הַחֲכָמִים.**

על הפסוק 'ה' בחכמה יסד ארץ' (תיקוני זוהר תיקון סט קו). **אבא יסד ברתא** אבא היא החכמה, וממנה נתייסד ונולד עיקר כח הדיבור הנקרא בת. **והנה כתיב** בלוחות ראשונות שהם מדריגת זכר, (שמות כ א) **וידבר אלקים את כל הדברים האלה**, כמו שאיתא בזהר (תיקוני זוהר תיקון כב סג) **כללן בדבור** כל התורה נכללה בדיבור אחד שהוא אנכי, **ואין צריך לומר שמור**. ולכן אמרו (ירושלמי נדרים מת) **זכור ושמור בדבור אחד נאמרו**, במקום שהוא דבור אחד כלומר בלוחות ראשונות שבו נאמרה כל התורה בדיבור אחד, **והנוקבא פלולה בו ולא נזכרה** בעשרת הדברות בתואר שמירה, כמו (חבקוק ג יא) **שמש ירח עמד זבלה**, נקרא בשם הזכר הירח שהיא בחינת מקבל נקראת בפסוק זה עמד ובלשון זכר ואף נכללת עימו בלשון יחיד בתיבת 'עמד' שקאי גם על השמש, כי כל מציאותה של הירח שהיא נקבה היא לקבל את אור השמש ולהשפיע ממנו, **והבן זה היטב**.

על פרחי הזכור הוא מדרגה עליונה יותר מן היין, כי זכור נאמר בפרשת (שמות יג ט) **קדש לי כל בכור** שהוא מדרגת חכמה הנקראת קדושה ושהיא בכור לכל הספירות, **והנה מדרגת היין הוא שממנו בא הדבור** והוא בחינת הבינה הממשיכה מהלב את קול המעורר הדיבור וממשיך מהחכמה שהיא למעלה ממדריגת היין אל הדיבור שהוא מדריגה תחתונה, כמו (סנהדרין לח) **אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מלתא** תנו יין לאותם שהם בבחינת 'דרדקי' שאינם מדברים (כמובא בגמרא שם) כדי שיוציאו את חכמתם מהכח אל הפועל שהוא הדיבור, **וזכור הוא יותר עליון ממדרגת היין** שהיא הבינה, כי **ממחשבה בא עקר הדבור**, היינו מחכמה הנקראת מחשבה, וזהו זכור שהיא מדריגת חכמה שמשפיע ומוליד את כח המחשבה שממנה נמשכת הדיבור, ואם תאמר איך ימשך הדיבור שהוא דרגה תחתונה מהחכמה שהיא דרגה עליונה מכולם, התירוץ על דרך שדרשו

כן בודאי בזכור כלל השמירה הכוח שיצא לפועל על ידי השמירה שהוא נוקבא היה בוודאי כלול בכח הזכר שהוא הזכירה, רק במשנה תורה, הנקרא משנה למלה, שהיא נוקבא והיא בחינת חכמה שהיא נוקבא ל'מלך' שהיא הכתר, יצאה השמירה לחוץ ונתגלה. וזהו שאמר זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, כי בכלל זכור נכלל בודאי השמור, שהרי מקבלת ממנו וכח המקבל כלול תמיד בתוך כוחו של המשפיע שממנו נובעים כל הכוחות.

וכן נקרא אהבה ויראה דבר ונוקבא (תיקוני זוהר תיקון י דף כה:) **כי עקר היראה הוא שירגיש האדם יראת הבורא יתברך היראה הנדרשת** אינה השגה רוחנית המובנת בשכל אך מופשטת מהרגשת הנפש, אלא הרגשה ממשית המורגשת אפילו לגוף, וזהו על פרחי בהשפעת הבורא יתברך, מחמת אהבה שיש להשם יתברך אל האדם ומשפיע לו השפע ורוח טהרה לטהר לבו שיוכל להרגיש במציאות אלקותו יתברך המתפשטת בכל הנבראים, והבהירות שירגיש האדם קדשתו ואימתו יתברך ומחמת הרגשה שמרגיש האדם קדושתו יתברך וגדלותו המביאה לידי אימה, יש לו לאדם יראה שהיא השגת גדלות הבורא. נמצא כי היראה מקבלת מאהבה כל מציאותה של היראה הוא לקבל את ההשפעה היוצאת מכח האהבה שאוהב הקדוש ברוך הוא את בני ישראל ומשפיע להם את ידיעת מציאותו באופן זה שמורגש על ידי היראה.

ובודאי באדם הוא להפך, כי מתחלה מקבל היראה, כי בזאת יבא אל הקדש (ויקרא טז א), היינו על ידי השכינה הנקראת 'זאת' (זוהר תרומה נא) והיא היראה, ואחר כך הוא בא למדרגת אהבה כי כיון שהוא הולך ממטה למעלה, והיראה היא נמשכת מאהבה שהיא דרגה גדולה ממנה, בוודאי צריך לפתוח בעבודת היראה, ואז יזכה שתמשך עליו האהבה, אבל בהשם יתברך הוא להפך כנזכר.

ונחזר אל הענין, כי הנה אמרו רז"ל (מנחות לו:) **שמור דלאו לאו, ודעשה עשה. נמצא על פרחי מוכרחים** אנו לומר שהשמירה אינה גילוי אור חדש, כיון שנופל על שני דברים, האי שמור הוא דבר המקבל משני דברים, ומהיכן שהוא מקבל כן הוא נקרא כמוהו כיון שנקרא על שם השפע שמקבל והוא עצמו אין לו חיות מעצמו כמו שאמרו "לית לה מגרמה כלום, ואם כן הוא נוקבא. מה שאין כן 'זכור' בכל מקום שהוא הוא עשה, מפני שאין צריך לקבל כי הוא דבר בפני עצמו. ועוד, כי 'שמור' הוא לשון שמירה, ואם כן צריך הוא לשמור איזה דבר זולתו מהות השמירה הוא לקבל השפע המתקבל מהמידות עליונות ולהיות אליו כלי לשמרו שיתגלה על ידי המקבל ואם כן הוא מקבל.

ואמרו רז"ל (פסחים קו) **זכרה על היין, נמצא**

אומנות הענווה

סעימים של 'לעתידי לבוא'

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לכאורה. שד הענווה הרה"ק רבי אברהם דוב זיע"א מאוניטש סולל באומנות אומן דרכים של הכנעה אמיתית כאן, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלישיות והענווה הפסולה, אלא אדרבה, הענווה נתעלית להיותה מזרז ראשון במעלה להתחדשות, שמחה ואור בהיר בעבודת הבורא 'יוסיפו ענווים בה' שמחה' מהדורות פאר | אגרות וליקוטים נבחרים | באורי' החסידות | ציפי' החסידות | פרחי תולדות מורחבים וסאירים | שערי המפתחות

בת עין המבואר מהדורה חדשה ללא ביאור פורמט גדול | פורמט קטן

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

